

Description of courses which address Environment and Sustainability

1. **Political Science**
 - i. **B.A. Semester II (Modern Political System)**
 - ii. **M.A.(Political Science) Semester III P-XI**
2. **Punjabi**
 - I. **B.A./ B.Sc./ B.Com./B.B.A. Semester I**
 - II. **B.A./ B.Sc./ B.Com./B.B.A. Semester III**
 - III. **B.A./ B.Sc./ B.Com./B.B.A. Semester IV**
3. **El. Punjabi**
 - B.A. semester I**
 - B.A. semester II**
 - B.A. semester III**
 - B.A. semester IV**
 - B.A. semester V**
4. **Economics**
 - i. **B.A./ B.Sc.(Economics) Semester III Indian Economy**
 - ii. **B.A./ B.Sc.(Economics) Semester V**
 - iii. **M.A. (Economics) MAEO-9**
 - iv. **M.A. (Economics) Semester III MAE 301**
 - v. **M.A. (Economics) Semester III MAE 303**
5. **English**
 - i. **B.A./ B.Sc./ B.Com. Semester I**
 - ii. **B.A./ B.Sc./ B.Com. Semester II**
 - iii. **B.A./ B.Sc./ B.Com. Semester III**
 - iv. **B.A./ B.Sc./ B.Com. Semester IV**
 - v. **B.A./ B.Sc./ B.Com. Semester V**
 - vi. **B.A./ B.Sc./ B.Com. Semester VI**
 - vii. **M.A. (English) Semester I P- III**
 - viii. **M.A. (English) Semester II P- VIII**
 - ix. **M.A. (English) Semester IV P- XVII**
6. **Environmental Studies (All classes semester III / IV)**
7. **Hindi**
 - i. **B.A. Semester II**
 - ii. **B.A. Semester VI**
 - iii. **M.A. Semester I**
 - iv. **M.A. Semester II (P- VI, VII)**
 - v. **M.A. Semester III (P- XII)**
 - vi. **M.A. Semester IV (P- VII)**
8. **B.Sc. Semester II (Zoology) Zoo II A: Ecology**
9. **B.Sc. Semester VI (Botany) P- VI A: Ecology**

Proofs of courses which address Environment and Sustainability

B.A./B.Sc. (Semester System) (12+3 System of Education) (*Semester-II*)(*Batch 2020-23*)
(*Faculty of Arts & Social Sciences*)

**SEMESTER-II
POLITICAL SCIENCE
MODERN POLITICAL THEORY**

Time: 3 Hours

Max Marks:100

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

SECTION-A

Political System: Meaning, Characteristics and Functions.

Political Culture: Meaning, Characteristics and Types.

Political Socialisation: Meaning, Characteristics and Agencies.

SECTION-B

Rights and Duties: Meaning, Types and Relationship between the Two.

Universal Declaration of Human Rights.

Environmental Protection: Issue and Efforts.

SECTION-C

Liberty: Meaning, Types and its Safeguards.

Equality: Meaning, Types and Relationship between Liberty and Equality.

Justice: Meaning and its various Dimensions.

SECTION-D

Democracy: Meaning, Characteristics and Types.

Theories of Democracy: Liberal, Marxian and Elitist Theory.

PAPER-XI
POLITICS OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Time: 3 Hours

Max. Marks: 80

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

Unit - I

1. The role of economic Factors in the making of Foreign Policy. BrettonWoods Perspective, Dependency Theory of Wallerstein and Andre Gunder Frank

Unit-II

2. The working of International Monetary Fund (IMF) and the World Bank
3. Politics of Foreign Aid: Trade Politics. Trade Related Intellectual Property Rights

Unit-III

4. The Working of Multinational Corporations (MNCs)
5. World Trade Organization: Major Structures and Functions

Unit-IV

6. Post-Soviet era Globalisation: Issues and Concerns.
7. Politics of Global Warming
8. Politics of Oil and Gas in the Present times

SEMESTER-I

Punjabi (Compulsory) ਪੰਜਾਬੀ (ਲਾਜ਼ਮੀ)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਕੁਲ ਅੰਕ : 50

ਅੰਕ-ਵੰਡ ਅਤੇ ਪਰੀਖਿਅਕ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਭਾਗ ਵਿਚ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
3. ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।
4. ਖੋਪਰ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੈਕਰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅੱਗੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ

ਸੈਕਸ਼ਨ - ਏ

ਦੋ ਰੰਗ (ਕਵਿਤਾ ਭਾਗ) (ਸੰਖਾ. ਹਰਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਸਰਗੋਧੀਆ), ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

(ਲੇਖਕ ਦਾ ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ / ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ/ਕਾਵਿਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ)

ਸੈਕਸ਼ਨ - ਬੀ

ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਸਤੀਆਂ (ਜੀਵਨੀ ਨੰ 1 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ) (ਸੰਖਾ. ਪ੍ਰਿੰ. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਾਨ), ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

(ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ/ਸਾਰ/ਨਾਇਕ ਬਿੰਬ)

ਸੈਕਸ਼ਨ - ਸੀ

- (ੳ) ਪੇਂਡੂ ਰਚਨਾ
(ਅ) ਪੇਂਡੂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ।

ਸੈਕਸ਼ਨ - ਡੀ

- (ੳ) ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀਆਂ : ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਟਕਸਾਲੀ ਰੂਪ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਉੱਪ-ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅੰਤਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਉੱਪ-ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਪਛਾਣ-ਚਿੰਨ੍ਹ।
(ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਨਿਕਾਸ ਤੇ ਵਿਕਾਸ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਕੁਲਜਯੋਤੀ ਸਿੰਘ, ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ : ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਵਾਚੂਏਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
2. ਰਾਜਿੰਦਰਪਾਲ ਬਰਾੜ, ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ।
3. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਨਵੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ : ਪਛਾਣ-ਚਿੰਨ੍ਹ, ਜੇਠਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
4. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਜੀਵਨੀ : ਸਰੂਪ ਬਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਕਾਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
5. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ, ਵਾਰਤਕ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਸੈਲੀ, ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਟੈਕਸਟ ਬੁੱਕ ਬੋਰਡ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।
6. ਕੁਟਾ ਸਿੰਘ ਸਰਾਜ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਫ਼ੇਰ ਤੇ ਸਰੂਪ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਵਾਚੂਏਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
7. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਕਾਦਮੀ, ਜਲੰਧਰ।
8. ਹਰਜੋਰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਿਆਨ ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਕਾਲਜ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਨ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।
9. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੰਬ, ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ ਅੰਗ ਸੰਨਥ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

SEMESTER-III

ਮੁੱਢਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

(In lieu of Compulsory Punjabi)

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਕੁਲ ਅੰਕ: 50

ਅੰਕ-ਵੰਡ ਅਤੇ ਪਰੀਖਿਅਕ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣੇ ਜਾਣਗੇ।
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
3. ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।
4. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ੇਕਰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅੱਗੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਾਰ ਉਪ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ

ਸੈਕਸ਼ਨ-ਏ

ਪੇਂਗ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ
ਸਰਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੇਂਗੇ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ

ਸੈਕਸ਼ਨ-ਬੀ

ਕਵਿਤਾਵਾਂ

- (ੳ) ਸਮਾਂ (ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ)
 - (ਅ) ਖੇਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ (ਫ਼ੀਰੋਜ਼ਦੀਨ ਸਰਫ਼)
 - (ੲ) ਅੰਬੀ ਦਾਬੂਟਾ (ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ)
 - (ੳ) ਬਿਰਹੇ ਦੀ ਰੜਕ (ਸਿਵ ਕੁਮਾਰ)
- (ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ, ਸਾਰ)

ਸੈਕਸ਼ਨ-ਸੀ

ਕਹਾਣੀਆਂ

- (ੳ) ਝੂਆ (ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ)
 - (ਅ) ਦੁੱਧ ਦਾ ਛੱਪੜ (ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਿਹਕ)
 - (ੲ) ਸਾਝੀ ਕੰਧ (ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ)
 - (ੳ) ਉਹ ਸੋਚਦੀ (ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ)
- (ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਸਾਰ)

ਸੈਕਸ਼ਨ-ਡੀ

ਨਿਬੰਧ

- (ੳ) ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ (ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ)
 - (ਅ) ਪੁਸ਼ਾਮਦੀ ਨਾਲ (ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੂਪ)
 - (ੲ) ਆਓ, ਗੱਲਾਂ ਕਰੀਏ (ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ)
 - (ੳ) ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਦੀ 'ਨੇਕ ਔਲਾਦ' ਨਹੀਂ (ਜੁਗਿੰਦਰ ਮੰਡ)
- (ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਸਾਰ)

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚਰਾਤ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ।
2. ਬਲਦੇਵ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ।
3. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਪਲ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਸਾਧ, ਦਿੱਲੀ।
4. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲ, ਪੰਜਾਬੀ ਨਿਬੰਧ ਸਰੂਪ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਕਾਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
5. ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (ਨਿਬੰਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ), ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।

SEMESTER-IV

ਮੁੱਢਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

(In lieu of Compulsory Punjabi)

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਕੁਲ ਅੰਕ: 50

ਅੰਕ-ਵੰਡ ਅਤੇ ਪਰੀਖਿਅਕ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
3. ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਧਰਾਧਰ ਅੰਕ ਹਨ।
4. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੇਕਰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅੱਗੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਾਰ ਉਪ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ

ਸੈਕਸ਼ਨ-ਏ

ਆਤਮ ਅਨਾਤਮ (ਕਵਿਤਾ ਭਾਗ)
(ਸੰਪਾਦਕ ਡਾ. ਸੁਹਿੰਦਰ ਬੀਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ)
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ

ਸੈਕਸ਼ਨ-ਬੀ

ਆਤਮ ਅਨਾਤਮ (ਕਵਿਤਾ ਭਾਗ)
(ਸੰਪਾਦਕ ਡਾ. ਸੁਹਿੰਦਰ ਬੀਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ)
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਸਾਰ

ਸੈਕਸ਼ਨ-ਸੀ

ਆਤਮ ਅਨਾਤਮ (ਕਵਿਤਾ ਭਾਗ)
(ਸੰਪਾਦਕ ਡਾ. ਸੁਹਿੰਦਰ ਬੀਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ)
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਸੈਕਸ਼ਨ-ਡੀ

ਲੇਖ ਰਚਨਾ
ਅਸੁੱਧ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਕਰਕੇ ਲਿਖਣਾ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਡਾ. ਸੁਹਿੰਦਰਬੀਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਸੰਪਾ.), ਆਤਮ ਅਨਾਤਮ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
2. ਡਾ. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਲਾਲ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.), ਕਾਲਜ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
3. ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼, ਮੁੱਢਲੀ ਪੰਜਾਬੀ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
4. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਨ : ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ।

SEMESTER-I

Punjabi (Elective) ਪੰਜਾਬੀ (ਇਲੈਕਟਿਵ)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਕੁਲ ਅੰਕ: 100

ਅੰਕ-ਵੰਡ ਅਤੇ ਪਰੀਖਿਅਕ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
3. ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।
4. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੇਕਰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅੱਗੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਾਰ ਉਪ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ
ਸੰਕਲਨ- ਏ

ਕਾਵਿ ਰੰਗ (ਸੋਪਾ ਡਾ ਦਰਿਆ, ਡਾ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ)
(ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਸੰਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ/ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ/ਸਾਰ)

ਸੰਕਲਨ- ਬੀ

ਸੂਰਜਾਂ ਦੇ ਹਾਣੀ (ਨਵਲ) - ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ
ਚੌਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

(ਲੇਖਕ ਦਾ ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ/ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ/ਅਖਰਤਾਤਕ ਜੁਗਤਾ/ਪਾਤਰ-ਉਸਾਰੀ)

ਸੰਕਲਨ- ਸੀ

ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ- ਸ਼ਾਸਤਰ : ਪਾਰਭਾਸ਼ਾ, ਸਪਰਦਾਵਾਂ

(ਪੁਨੀ ਸੰਪਰਦਾਇ, ਰਸ ਸੰਪਰਦਾਇ, ਅਲੰਕਾਰ ਸੰਪਰਦਾਇ) (ਸੰਖਿਪ ਜਾਣਕਾਰੀ)

ਸੰਕਲਨ- ਡੀ

ਅਰਥ ਵਿਗਿਆਨ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸਫੇਟ ਅਤੇ ਅਪੇਹ (ਸਪਾਤ, ਅਰਥ ਆਧਾਰਤ ਸ਼ਬਦ ਵਨਗਾਯਾ : ਬਹੁਅਰਥਕ, ਸਮਾਨਅਰਥਕ,

ਵਿਰੋਧਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਅਰਥ ਪਰਿਵਰਤਨ)।

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਰਾਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ।
2. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੇਠੂ, ਪੰਜਾਬੀ ਨਵਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ।
3. ਬ੍ਰਹਮਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਸਮਾਲੋਚਨਾ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
4. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੌਹੀ, ਸਾਹਿਤ ਕੋਸ਼ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
5. ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਲਾਹੌਰ ਯੁੱਕ ਸਪ, ਦੁਬਿਆਣਾ।
6. ਬ੍ਰਹਮਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ : ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
7. ਬ੍ਰਹਮਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਨਵਲ : ਸਿਧਾਂਤ, ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
8. ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਸੋਪਾ), ਸੂਰਜਾਂ ਦੇ ਹਾਣੀ : ਬਹੁਪੱਖੀ ਅਧਿਐਨ, ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
9. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਮਾਨਸ ਵਿਗਿਆਨ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
10. ਡਾ ਰੰਜੂ ਬਾਲਾ, ਅਰਥ ਵਿਗਿਆਨ, ਆਰਜੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ।
11. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਧ, ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ ਐਡ ਸੰਨਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

SEMESTER-II

Punjabi (Elective) ਪੰਜਾਬੀ (ਇਲੈਕਟਿਵ)

ਸਮਾਂ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਕੁਲ ਅੰਕ : 100

ਅੰਕ-ਵੰਡ ਅਤੇ ਪਰੀਖਿਅਕ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
3. ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।
4. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੇਕਰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਾਰ ਉਪ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ

ਸੈਕਸ਼ਨ- ਏ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (1700 ਤੱਕ) (ਸੰਪਾ. ਡਾ. ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਹਿਰਦੇਜੀਤ ਭੋਗਲ)

(ੳ) ਸਾਹਿਤਕ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (ਨਿਕਾਸ ਤੇ ਵਿਕਾਸ)

(ਅ) ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ

ਸੈਕਸ਼ਨ- ਬੀ

ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀਆਂ (ਸੰਪਾ. ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ ਐਫ ਸੰਨਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

(ਵਿਸਾ-ਵਸਤੂ/ਸਾਰ/ਕਹਾਣੀ ਕਲਾ)

ਸੈਕਸ਼ਨ- ਸੀ

(ੳ) ਦਫ਼ਤਰੀ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ

(ਅ) ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੱਠ੍ਹੇ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਿਯਮ

ਸੈਕਸ਼ਨ- ਡੀ

ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ

(ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ/ਕੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ/ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਤੇ ਵਿਕਾਸ)

ਸੰਖੇਪ ਸੁਝਾਵਾਂ

1. ਸੰਖੇਪ ਸੁਝਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਉੱਤਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
2. ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ, ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪਤਾ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਅਤੇ ਸਾਰਾਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
3. ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ, ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪਤਾ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਅਤੇ ਸਾਰਾਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
4. ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ, ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪਤਾ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਅਤੇ ਸਾਰਾਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
5. ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ, ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪਤਾ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਅਤੇ ਸਾਰਾਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
6. ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ, ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪਤਾ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਅਤੇ ਸਾਰਾਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

SEMESTER-III

elective punjabi 3rd 2020-21

PUNJABI (ELECTIVE) ਪੰਜਾਬੀ (ਇਲੈਕਟਿਵ)

ਸਮਾਂ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਕੁਲ ਅੰਕ: 100

ਅੰਕ-ਵੰਡ ਅਤੇ ਪਰੀਖਿਅਕ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਭਾਗ ਵਿਚ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
3. ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।
4. ਪਿਪਰ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੇਕਰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਤੇ ਵੱਧ ਚਾਰ ਉਪ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ

ਸੈਕਸ਼ਨ- ਏ

2020-21

ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ (ਭਾਗ 1)

(ਨਾਥ ਬਾਣੀ, ਭਗਤ ਬਾਣੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ)
(ਸੰਪਾ ਡਾ. ਦਰਿਆ, ਡਾ. ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ)
(ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ)

ਸੈਕਸ਼ਨ- ਬੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਬਾਹਰਾਹ (ਸੰਪਾ. ਡਾ. ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਰਵੀ ਸਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
(ਵਿਸਾ-ਵਸਤੂ, ਸਾਰ, ਪਾਤਰ-ਚਿਤਰਨ)

ਸੈਕਸ਼ਨ- ਸੀ

ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੁੱਲ ਸੰਕਲਪ : ਬਿੰਬ, ਪ੍ਰਤੀਕ, ਬੁਣਤੀ ਤੇ ਬੁਣਤਰ, ਕਥਾ ਤੇ ਕਥਾਨਕ, ਪਾਤਰ ਉਸਾਰੀ, ਰੂਪ ਤੇ ਵਸਤੂ, ਅਨੁਕਰਣ, ਵਿਰੋਧਣ

ਸੈਕਸ਼ਨ- ਡੀ

ਸ਼ਬਦ-ਸ਼ਾਸਤਰ : ਚਲੰ, ਚਿੰਨ੍ਹਚੰਕਾ, ਚਿੰਨ੍ਹ, ਕਠੜੀ : ਚਿੰਨ੍ਹਚੰਕਾ, ਕ੍ਰਮਵਾਰਤਾ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਚਿੰਨ੍ਹ

ਸ਼ਬਦ-ਸ਼ਾਸਤਰ

1. ਸ਼ਬਦ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਚੰਕਾ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਸ਼ਬਦ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਚੰਕਾ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
3. ਸ਼ਬਦ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਚੰਕਾ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
4. ਸ਼ਬਦ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਚੰਕਾ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
5. ਸ਼ਬਦ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਚੰਕਾ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
6. ਸ਼ਬਦ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਚੰਕਾ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
7. ਸ਼ਬਦ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਚੰਕਾ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
8. ਸ਼ਬਦ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਚੰਕਾ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
9. ਸ਼ਬਦ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਚੰਕਾ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
10. ਸ਼ਬਦ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਚੰਕਾ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

B.A./B.Sc. (Semester System) (12+3 System of Education) (Semester–III) (2020-2021)
(Faculty of Economics & Business)

SEMESTER–III

ECONOMICS

INDIAN ECONOMY

Time: 3 Hours

Max. Marks : 100

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

SECTION–A

Nature of Indian Economy, Agriculture in India: Nature and Importance of Agriculture, Causes of Decline in Productivity, Sustainable Agricultural Growth, Green Revolution and New Agricultural Strategy, WTO and Indian Agriculture (Introductory).

SECTION–B

Industry: Performance and Problems of Industrial Development, Public Sector versus Private Sector, Role of Privatization, Role of Small and Cottage Industries. Latest Industrial Policy.

SECTION–C

Foreign Trade: Direction and Composition of Exports and Imports Since 1991, Recent Foreign Trade Policy, Balance of Payment Problem. Foreign Capital and Multinational Corporations in India.

SECTION–D

Features of Population Growth in India, Major Problems of the Economy – Inflation, Unemployment, Poverty and Inequality, Current Indian Tax Structure.

Planning- Objectives, Strategy, Evaluation of Planning in India. A Brief Idea of Objectives, Targets, Resources of the Latest Five Year Plan (Twelfth Five Year Plan).

Recommended Texts:-

Mishra and Puri: Indian Economy, Himalaya Publication House, Mumbai, 2003.

Rudder Dutt and: Indian Economy (Latest), S. Sundharam Chand & Co. Ltd., New Delhi, 1998.

A.N. Aggarwal: Indian Economy, Vikas Publications, Delhi, 1975.

C.D. Wadhwa: Indian Economic Policy (1980), Tata McGraw Hill, Bombay, 1973

B.A./B.Sc. (Semester System) (12+3 System of Education) (Semester-V (Batch 2020-21))
(Faculty of Economics & Business)

SEMESTER-V
ECONOMICS
ECONOMICS OF DEVELOPMENT

Time: 3 Hours Max. Marks: 100

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

SECTION-A

Economic Development: Meaning and Measurement, Economic and Non-Economic Factors, Nature of Underdevelopment, Characteristics of Undeveloped Countries. Human Development Index, **Concept of Sustainable Development.**

Dualism: Social and Technological Dualism, Lewis Model of Unlimited Supply of Labour, Problems of Unemployment and Disguised Unemployment.

SECTION-B

Models of Growth: Classical, Marxian, Schumpeter's, Harrod-Domar and Solow's Growth Models.

SECTION-C

Rostow's Stage Theory, Strategies of Economic Development-Balanced vs. Unbalanced Growth; Theory of Big Push; Libenstein's Critical Minimum Efforts Thesis, Export Promotion and Import Substitution.

SECTION-D

Capital Formation – Meaning and Sources. Choice of Technique, Role of Planning in Underdeveloped Countries, Need, Objective, Strategy, Types and Problems of Planning.

Suggested Readings:

1. Rostow W.W.: Stages of Growth
2. G.M. Meier: Leading Issues in Economic Development.
3. Micheal Todaro: Economic Development in the Third World.
4. Higgins: Economic Development: Theory and Politics.
5. Meier, G.M.: Leading Issues in Economic Development, Oxford University Press, New Delhi, 1995.
6. Thirlwall, A.P.: Growth and Development, Macmillan, London, 1999.
7. Todaro, M.P.: Economic Development in Third World, Oxford University, London.
8. Yotopoulos, P.A. and Nugent, J.: Economics of Development, Harper and Row, New York

M.A. (ECONOMICS)
MAEO-9 : ECONOMICS OF AGRICULTURE
Time: 3 Hours Max. Marks: 100

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

SECTION A

Basic Agricultural Economics – Production functions in agriculture; Input-input and product-product relationship; Inter-sectoral linkages of agriculture (Backward, forward, linkages and feed-back effect). Models of agricultural development – Lewis, FEI-Ranis, Gorgeuson's, Mellor, Schultz and Baserp's model.

SECTION B

Basic Inputs – Irrigation, HYV seeds, mechanization, distribution mechanism of inputs; New agricultural strategy and its impact on employment and income distribution. Food security and international trade, concept, threat, indicators and mechanism to food security. Food assistance programme (Domestic and International).

SECTION C

Institutional Structure – Nature of emerging agrarian structure – co-operative farming and its evaluation with reference to productivity, employment and income distribution, **Environment and soil erosion, sustainable development. Organic farming – meaning, techniques of organic farming and its scope in India.**

SECTION D

Marketing and Prices – Nature of supply and demand for agricultural products; income and price elasticity of demand and supply, agriculture marketing in India, rationale for state intervention; agricultural price policy (recent). Terms of trade between agriculture and industry. Main features of International trade in Agri-products. WTO – subsidies and Indian agriculture.

Suggested Readings:

1. Southworth, H.M. and Johnston, B.F. (ed.) (1967), Agricultural Development and Economic Growth.
2. Heady, E.O. (1952), Economics of Agricultural Production and Resources Use.
3. Schultz, T.W. (1964), Transforming Traditional Agriculture.
4. Mellor, J.W. (1960), The Economics of Agriculture Development.
5. Dasgupta, B. (1980), The New Agricultural Technology in India, Mcmillan.
6. Peter, Domo (1972), Land Reforms and Economic Development.
7. Kaur Rajbans, Agriculture Price Policy in Economic Development.
8. Dantwala, M.L. (1986), Agricultural Growth India, I.S.A.E.
9. Kahlon, A.S. (1984), Pricing Policy in India.
10. Bhalla, G.S. and Tyagi, D.S. (1989), Patterns in Indian Agricultural Development, RSID.
11. Bansal, P.C. (1981), Agricultural Problems of India.
12. Economic and Political Weekly, Regular Features on Review of Agriculture.

MAE-301 : ECONOMICS OF DEVELOPMENT

Time: 3 Hours Max. Marks: 100

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections(A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

SECTION-A

Economic growth and economic development – Meaning and measurement. **Concept of sustainable development.** Human Development Index and Physical Quality of Life Index (PQLI). Obstacles to economic development, Sources of economic growth, Growth and Income Distribution : The Kuznets Hypothesis. Growth models – Harrod-Domar, Solow, Meade, Joan Robinson, Kaldor.

SECTION-B

Theories of Development – Classical, Marxian, Schumpeter, Stage theory. Approaches to Development – Myrdal's theory of circular causation, Social Dualism, Technological Dualism, Models of Dualistic growth (Lewis, Ranis and Fei and Jorgenson models).

SECTION-C

Strategies of development: Big push, Balanced growth, Unbalanced growth, Critical minimum effort thesis, Low level equilibrium trap, Dependency theory. Agriculture and economic development.

SECTION-D

Trade and development, two-gap theory, import substitution vs. export-led strategies. Role of capital formation, internal and external sources of capital formation, human capital formation and economic development, Role of foreign investment in economic development.

Suggested Readings:

1. Yotopoulos and Nugent (1976), Economics of Development – Empirical Investigation, Harper and Row, New York.
2. Higgins, B. (1966), Economic Development – Problems, Patterns and Policies, Central Book Depot, Allahabad.
3. Todaro, M.P. (1966), Economic Development in Third World, Orient Longman, Hyderabad.
4. Meier, G. (ed.) (1995), Leading Issues in Economic Development, Oxford University, New Delhi.
5. Thirlwall, A.P. (1976), Financing Economic Development, Macmillan, London.
6. Griffin & Enos. (1970), Planning Development, Edison-Wesley, London.
7. Eckaus and Parikh (1968), Planning for Growth, MIT Press, Cambridge.
8. Rudra, A. (1975), Indian Plan Models, Allied, Bombay.
9. U.N.I.D.O. (1978), Guidelines for Project Evaluation, Oxford & IBH, New Delhi.
10. Chenery, H. and T.N. Srinivasan (Eds.) (1989), Handbook of Development Economics, Vols. 1 & 2, Elsevier, Amsterdam.
11. Ghatak, S. (1986), An Introduction to Development Economics, Allen and Unwin, London.
12. Hogendorn, J. (1996), Economic Development, W.W. Norton, New York.
13. Meier, G.M. and D. Seers (Eds.) (1987), Pioneers in Development, Oxford University Press, New York.
14. Mehrotra S. and J. Richard (1998), Development with a Human Face, Oxford University Press, New Delhi.

M.A. (ECONOMICS) (SEMESTER-III)
MAE-303 : INDIAN ECONOMY
Time: 3 Hours Max. Marks: 100

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections(A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

Indian Economy

SECTION-A

National Income of India: Growth, Structure, Inter-state variations; limitations of national income estimates. Indian Planning : Change in basic strategy, objectives; Decentralized planning : Need and objectives, achievements and appraisal of 11th and 12th Five Year Plan.

SECTION-B

Major Economic Problems : Population, Unemployment, Poverty and inequalities, Inflation, Regional imbalances.

SECTION-C

Agriculture : Production and productivity trends, Second Green Revolution, Role of institutional and technological factors, Agriculture Price Policy, **Food Security and sustainable agricultural development.**

SECTION-D

Industrial sector : Policy, pattern and performance, Public vs Private Sector, Public-private partnership. Foreign sector : Composition, growth, pattern and trends, Role of MNCs, Balance of payments, W.T.O. and India.

(B.A./B.Sc./B.Com-I)

1. 'AIDS' U.N. Report (Prose for Young Learners)
2. 'With a Song on their Lips' by Hugh and Colleen Gantzer (Prose for Young Learners)

B.A./B.Sc. (Semester System) (12+3 System of Education) (*Semester-I*) (*Batch 2020-23*)
(*Faculty of Languages*)

SEMESTER-I

ENGLISH (COMPULSORY)

Time: 3 Hours Max. Marks: 50

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

Texts Prescribed:-

- *Tales of Life* (Guru Nanak Dev University, Amritsar) Stories at Sr.No.1, 2, 3, 5 and 6
- *Prose for Young Learners* (Guru Nanak Dev University, Amritsar) Essays at Sr. No. 1, 2, 3, 5 and 6
- *English Grammar in Use* (Fourth Edition) by Raymond Murphy, CUP

The syllabus is divided in four sections as mentioned below.

SECTION-A

English Grammar in Use, 4th Edition by Raymond Murphy, CUP (Units: 1-37)

SECTION-B

Paragraph Writing and *English Grammar in Use* (Units: 38-48)

SECTION-C

Tales of Life (Guru Nanak Dev University, Amritsar): Stories at Sr. No. 1, 2, 3, 5 and 6

SECTION-D

Prose for Young Learners: Essays at Sr. No. 1, 2, 3, 5 and 6

B.A./B.Sc. (Semester System) (12+3 System of Education) (*Semester-II*) (*Batch 2020-23*)
(*Faculty of Languages*)

SEMESTER-II

ENGLISH (COMPULSORY)

Time: 3 Hours Max. Marks: 50

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

Texts Prescribed:

1. *Tales of Life* (Guru Nanak Dev University, Amritsar) Stories at Sr. No. 7, 9, 10, 11, 12
2. *Prose for Young Learners* (Guru Nanak Dev University, Amritsar) Essays at Sr. No. 7, 8, 9, 10, 11
3. *English Grammar in Use* (Fourth Edition) by Raymond Murphy, CUP (Units: 49-97)

The syllabus is divided in four sections as mentioned below.

SECTION-A

English Grammar in Use, 4th Edition by Raymond Murphy, CUP (Units: 49-81)

SECTION-B

Personal letter Writing and *English Grammar in Use* (Units: 82-97)

SECTION-C

Tales of Life(Guru Nanak Dev University, Amritsar) 7, 9, 10, 11, 12

SECTION-D

Prose for Young Learners (Fourth Edition) by Raymond Murphy, CUP 7, 8, 9, 10 and 11

(B.A./B.Sc./B.Com-II)

3. 'To a Skylark' by P.B. Shelley (Moments in Time)
4. 'La Belle Dame Sans Merci' by John Keats (Moments in Time)
5. 'Stopping by Woods on a Snowy Evening' by Robert Frost (Moments in Time)
6. Looking After Planet Earth (Unit 4) (Making Connections)

B.A./B.Sc. (Semester System) (12+3 System of Education) (Semester-III) (Session 2020-21)
(Faculty of Languages)

SEMESTER-III

ENGLISH (COMPULSORY)

Time: 3 Hours Max. Marks: 50

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

Important Note: The textbook *Making Connections* (3rd edition) is significantly different from its 2nd edition. The third edition (by Kenneth J Pakenham, Jo McEntire, Jessica Williams) is to be followed for this course.

Texts Prescribed:

1. *Making Connections* by Kenneth J. Pakenham, Jo McEntire, Jessica Williams, 3rd Edition. CUP.
2. *Moments in Time: An Anthology of Poems*, GNDU, Amritsar.
3. *English Grammar in Use* (Fourth Edition) by Raymond Murphy, CUP

Syllabus is divided into four sections as mentioned below:

SECTION-A

English Grammar in Use (Fourth Edition) by Raymond Murphy, CUP: Units 98-130

SECTION-B

Essay writing and *English Grammar in Use*: Units 131-145

SECTION-C

Moments in Time: Poems at Sr. No. 1-6

SECTION-D

Making Connections by Kenneth J. Pakenham, 3rd Edn. CUP: Unit-I (Global Health) and Unit-II (Multicultural Societies)

B.A./B.Sc. (Semester System) (12+3 System of Education) (Semester–IV) (Session 2020-21)
(Faculty of Languages)

SEMESTER–IV
ENGLISH (COMPULSORY)

Time: 3 Hours

Max. Marks: 50

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

Important Note: The textbook *Making Connections* (3rd edition) is significantly different from its 2nd edition. The third edition (by Kenneth J Pakenham, Jo McEntire, Jessica Williams) is to be followed for this course.

Texts Prescribed:-

1. *Making Connections* by Kenneth J. Pakenham, Jo McEntire, Jessica Williams, 3rd Edition. CUP.
2. *Moments in Time*; *An Anthology of Poems*, GNDU, Amritsar.
3. *English Grammar in Use* (Fourth Edition) by Raymond Murphy, CUP.

Syllabus is divided into four sections as mentioned below:

SECTION–A

English Grammar in Use (Fourth Edition) by Raymond Murphy, CUP: Revision of Units 26-37, 42-48, 92- 97, 113-120.

SECTION–B

Moments in Time: Poems at Sr. No. 7-12

SECTION–C

Making Connections by Kenneth J. Pakenham, 3rd Edn. CUP: SECTION–III (Aspects of Language) and SECTION–IV (Sustaining Planet Earth)

SECTION–D

Essay type question based on the SECTION–“Beyond the reading” from the text, *Making Connections*.

(B.A./B.Sc./B.Com-III)

7. 'The world is too much with us' by W. Wordsworth (Poems of Nature and Culture)
8. 'Solitary Reaper' by W. Wordsworth (Poems of Nature and Culture)
9. 'Ozymandias' by P.B. Shelley (Poems of Nature and Culture)
10. 'In Memoriam' by Tennyson (Poems of Nature and Culture)
11. 'Dover Beach' by Matthew Arnold (Poems of Nature and Culture)
12. *A Farewell to Arms* by Ernest Hemingway

B.A./B.Sc. (Semester System) (12+3 System of Education) (Semester-V) (Session 2020-21)
(Faculty of Languages)

SEMESTER-V

ENGLISH COMPULSORY

Time: 3 Hours Max. Marks: 50

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

Texts Prescribed:

1. *All My Sons* by Arthur Miller
2. *Poems of Nature and Culture*, Guru Nanak Dev University, Amritsar

Poems of Nature and Culture

William Wordsworth: "The World is Too Much with Us"

Gordon Lord Byron: "She Walks in Beauty"

P.B. Shelly: "Ozymandias"

Alfred Lord Tennyson: "In Memoriam"

Robert Browning: "Meeting at Night"

Mathew Arnold: "Dover Beach"

W.B. Yeats: "Words"

Wilfred Owen: "Strange Meeting"

Robert Graves: "The Portrait"

W.H. Auden: "The Unknown Citizen"

Dylan Thomas: "Do not Go Gentle into That Good Night"

Ted Hughes: "The Thought-Fox"

Sylvia Plath: "Mirror"

Seamus Heaney: "Honeymoon Flight"

Rabindranath Tagore: "False Religion"

Nissim Ezekiel: "Night of Scorpion"

3. Formal letter and application writing, Resume Writing, Business Writing and Report writing

The syllabus is divided into four sections as mentioned below:

Section A- *All My Sons* by Arthur Miller the whole text.

Section B- *Poems of Nature and Culture* Guru Nanak University, Amritsar.

Section C- Formal Letter and Application Writing.

Section D- Business Writing and Report Writing, Resume Writing

Instructions for the paper-setter and distribution of marks:

The question paper will consist of four sections and distribution of marks will be as under:

The question paper will be divided into four sections:

SECTION-A

Section A will consist of two questions. Question one will consist of three short answer questions

and the students are required to attempt any two. Each question will carry 4 marks. (2X4=8). Total weightage of this section is 15 marks.

Question two, an essay type question with internal choice will be set. It will carry 7 marks. (1X7=7)

SECTION-B

Three short answer type questions based on the central idea, theme, tone or style etc. of the prescribed poems will be set. The students are required to attempt any two. Each question carries three marks. (2x3=6) One question with internal choice requiring the students to explain a stanza with reference to the context will be set. (1x4=4) It carries four marks. One essay- type question with internal choice from the poems prescribed will be set. It carries five marks. (1x5=5). Total weightage of this section is 15 marks.

SECTION-C

Two questions will be set in this section. One question will be set on Formal Letter Writing. It carries five marks. Another question on Application Writing will be set. It also carries five marks. (5+5=10)

SECTION-D

Two questions will be set in this section. One question will be on Resume Writing/ Business Writing. It carries five marks. Another question based on Report Writing will be set. It carries five marks. (5+5=10)

B.A./B.Sc. (Semester System) (12+3 System of Education) (Semester-VI) (Session 2020-21)
(Faculty of Languages)

SEMESTER-VI ENGLISH (COMPULSORY)

Time: 3 Hours

Max. Marks: 50

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

Texts Prescribed:

1. *The Guide* by R.K. Narayan
2. *Glimpses of Theatre*, Guru Nanak Dev University Amritsar.
 - i) "The Will"
 - ii) "Villa for Sale"
 - iii) "Progress"
 - iv) "The Monkey's Paw"
 - iv) "Sorry Wrong Number"
 - v) "No eggs! No eggs!"

SECTION-A

Study of the novel, *The Guide* by R.K. Narayan.

SECTION-B

One- act plays, and "The Will" and "Villa for Sale" from *Glimpses of Theatre*, Guru Nanak Dev University Amritsar.

SECTION-C

One- act plays, "Progress" and "The Monkey's Paw" from *Glimpses of Theatre*, Guru Nanak

Dev University Amritsar and **Essay writing.**

SECTION–D

One-act plays, “**Sorry Wrong Number**” and “**No eggs! No eggs!**” from *Glimpses of Theatre*,
Guru Nanak Dev University Amritsar.

Instructions for the paper-setter and distribution of marks:

The question paper will consist of four sections and distribution of marks will be as under:

The question will be divided into four sections:

SECTION–A

Four short answer type questions based on Section 1 will be set. The students are required to attempt any three. Each question carries four marks. One essay type question with internal choice will be set. It carries 8 marks. (3X4+8=20 marks)

SECTION–B

Three very short answer type questions will be set on character, tone, plot and themes of One- act plays. The students are required to attempt any two. (2x2=4) Each question carries two marks. (1x6=6) One essay type question with internal choice will be set. It carries six marks. The total weightage of this section is 10 marks.

SECTION–C

Three short answer type questions will be set on character, tone, plot and themes of One- act plays. The students are required to attempt any two. (2x2=4) Each question carries two marks. One essay type question with internal choice will be set. It carries six marks. (1x6=6). The total weightage of section is 10 marks.

SECTION–D

Three short answer type questions will be set on character, tone, plot and themes of One- act plays. The students are required to attempt any two. (2x2=4) Each question carries two marks. One essay type question with internal choice will be set. It carries six marks. (1x6=6). The total weightage of this section is 10 marks.

(MA-I)

***Pride and Prejudice* by Jane Austen (Paper-III)**

***Jude, the Obscure* by Thomas Hardy (Paper-III)**

***Lord of the Flies* by William Golding (Paper-VIII)**

***Heart of Darkness* by Joseph Conrad (Paper-VIII)**

M.A. ENGLISH
(Syllabus for the Batch from Year 2020 to Year 2022)

SEMESTER-I

PAPER-III: ENGLISH NOVEL (UPTO 19TH CENTURY)

Time: 3 Hours

Max. Marks: 80

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

SECTION-A

Henry Fielding: *Joseph Andrews*

SECTION-B

Jane Austen: *Pride and Prejudice*

SECTION-C

Charles Dickens: *Hard Times*

SECTION-D

Thomas Hardy: *Jude the Obscure*

Suggested Reading:-

1. Walton Litz. *Jane Austen: A Study of Her Artistic Development*. London: Chatto & Windus, 1965.
2. Allan Grant. *A Preface to Dickens*. London: New York, 1984.
3. Judith O'Neill, Ed. *Critics on Jane Austen*. Florida: University of Miami Press, 1977.
4. B.C. Southam. *Critical Essays on Jane Austen*. London: Routledge, 1968.
5. David Lodge, Ed. *Emma: A Casebook*. London: Macmillan, 1968
6. Draper, R. P., Ed. *Hardy: The Tragic Novels (A Casebook)*. London: Macmillan, 1975.
7. Elizabeth Jenkins. *Henry Fielding*. London: Arthur Barker, 1966.
8. Glenn W. Hatfield. *Henry Fielding and the Language of Irony*. Chicago & London: The University of Chicago Press, 1968.
9. Guerard, Albert J., Ed. *Hardy: A Collection of Critical Essays*. New Jersey: Prentice-Hall, 1963.
10. Harold Bloom, Ed. *Jane Austen's Emma: Modern critical interpretations*. New York: Chelsea House, 2010.
11. K.J. Fielding. *Charles Dickens: A Critical Introduction*. London: Longmans, 1965
12. Lionel Trilling. "Emma and the Legend of Jane Austen." *Beyond Culture: Essays on Literature and Learning*. New York: Viking Press, 1965.
13. Michael and Mollie Hardwick. *The Charles Dickens Companion*. London

M.A. ENGLISH
(Syllabus for the Batch from Year 2020 to Year 2022)
SEMESTER-II
PAPER-VIII: MODERN NOVEL
Time: 3 Hours Max. Marks: 80

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

SECTION-A

D.H. Lawrence: Sons and Lovers

SECTION-B

Virginia Woolf: Mrs Dalloway

SECTION-C

Joseph Conrad: Heart of Darkness

SECTION-D

William Golding: Lord of the Flies

Suggested Reading:-

1. Bose, Bindra, ed. Heart of Darkness. New Delhi: Oxford University Press, 2001.
2. Curle, Richard. Joseph Conrad and His Characters: A Study of Six Novels. London: Heinemann, 1968.
3. Anne Fernihough. The Cambridge Companion to D.H. Lawrence. Cambridge University Press, 2001.
4. Keith Sagar. D.H. Lawrence: Life into Art. New York: Penguin, 1986.
5. Gamini Salgado, ed. Sons and Lovers: A Casebook. London: MacMillan, 1969.
6. Linda Ruth Williams. D. H. Lawrence (Writers and their Work). New Delhi: Atlantic, 2010.
7. Harold Bloom, Virginia Woolf's Mrs. Dalloway (Bloom's Modern Critical Interpretations), London: Chelsea House Publications, 1988.
8. Dowling, David. Mrs Dalloway: Mapping Streams of Consciousness. New York: Twayne Publishers, 1991.
9. Bose, Brinda, Ed. Mrs Dalloway: Worldview Critical Editions. New Delhi: Worldview Publications, 2001.
10. Chakoo, B. L., ed. William

(M.A-II)

Poems of Robert Frost

Poems of Walt Whitman

**M.A. ENGLISH
SEMESTER-IV
PAPER-XVII: AMERICAN LITERATURE
Time: 3 Hours Max. Marks: 80**

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

SECTION-A

Walt Whitman

From "Song of Myself" Sec. 1, 6, 32, 40

"Crossing Brooklyn Ferry"

"Out of the Cradle Endlessly Rocking"

Robert Frost

"Stopping by the Woods on a Snowy Evening"

"The Road not Taken"

"Mending Wall"

"After Apple Picking"

"Birches"

"Neither Out Far Nor In Deep"

"The Onset"

"Design"

"The Gift Outright"

SECTION-B

Nathaniel Hawthorne: The Scarlet Letter

SECTION-C

Arthur Miller: Death of a Salesman

SECTION-D

Saul Bellow: The Victim

Suggested Reading:-

1. Mellard, J.M. The Exploded Form: The Modernist Novel in America, University of Illinois Press, 1980.
2. Marlin, Irving, Jews and Americans. Southern Illinois University Press, 1965.
3. Mathiessen, F.O. American Renaissance: Art and Expression in the Age of Emerson and

SEMESTER-III

ESL 221 Environmental Studies (Compulsory)

Time: 3 Hrs. Max. Marks: 100

Teaching Methodologies

The Core Module Syllabus for Environmental Studies includes class room teaching and field work. The syllabus is divided into 8 Units [Unit-1 to Unit-VII] covering 45 lectures + 5 hours for field work [Unit-VIII]. The first 7 Units will cover 45 lectures which are class room based to enhance knowledge skills and attitude to environment. Unit-VIII comprises of 5 hours field work to be submitted by each candidate to the Teacher in-charge for evaluation latest by 15 December, 2018.

Exam Pattern: End Semester Examination- 75 marks

Project Report/Field Study- 25 marks [based on submitted report]

Total Marks- 100

The structure of the question paper being:

Part-A, Short answer pattern with inbuilt choice – 25 marks

Attempt any five questions out of seven distributed equally from Unit-1 to Unit-VII. Each question carries 5 marks. Answer to each question should not exceed 2 pages.

Part-B, Essay type with inbuilt choice – 50 marks

Attempt any five questions out of eight distributed equally from Unit-1 to Unit-VII. Each question carries 10 marks. Answer to each question should not exceed 5 pages.

Project Report / Internal Assessment:

Part-C, Field work – 25 marks [Field work equal to 5 lecture hours]

The candidate will submit a hand written field work report showing photographs, sketches, observations, perspective of any topic related to Environment or Ecosystem. The exhaustive list for project report/area of study are given just for reference:

1. Visit to a local area to document environmental assets: River / Forest/ Grassland / Hill / Mountain / Water body / Pond / Lake / Solid Waste Disposal / Water Treatment Plant / Wastewater Treatment Facility etc.
2. Visit to a local polluted site – Urban / Rural / Industrial / Agricultural
3. Study of common plants, insects, birds
4. Study of tree in your areas with their botanical names and soil types
5. Study of birds and their nesting habits
6. Study of local pond in terms of wastewater inflow and water quality
7. Study of industrial units in your area. Name of industry, type of industry, Size (Large, Medium or small scale)
8. Study of common disease in the village and basic data from community health centre
9. Adopt any five young plants and photograph its growth
10. Analyze the Total dissolved solids of ground water samples in your area.
11. Study of Particulate Matter (PM2.5 or PM10) data from Sameer website. Download from Play store.
12. Perspective on any field on Environmental Studies with secondary data taken from Central Pollution Control Board, State Pollution Control Board, State Science & Technology Council etc.

UNIT-I

The multidisciplinary nature of environmental studies

Definition, scope and importance, Need for public awareness

(2 lectures)

UNIT-II

Natural Resources: Renewable and non-renewable resources:

Natural resources and associated problems.

a. Forest resources: Use and over-exploitation, deforestation, case studies. Timber extraction, mining, dams and their effects on forests and tribal people.

b. Water resources: Use and over-utilization of surface and ground water, floods, drought, conflicts over water, dams-benefits and problems.

c. Mineral resources: Use and exploitation, environmental effects of extracting and using mineral resources, case studies.

d. Food resources: World food problems, changes caused by agriculture and overgrazing, effects of modern agriculture, fertilizer-pesticide problems, water logging, salinity, case studies.

e. Energy resources: Growing energy needs, renewable and non-renewable energy sources, use of alternate energy sources, case studies.

f. Land resources: Land as a resource, land degradation, man induced landslides, soil erosion and desertification.

Role of an individual in conservation of natural resources.

□□□ Equitable use of resources for sustainable lifestyles.

(8 Lectures)

UNIT-III

Ecosystems

Concept of an ecosystem

Structure and function of an ecosystem

Producers, consumers and decomposers

Energy flow in the ecosystem

Ecological succession

Food chains, food webs and ecological pyramids

Introduction, types, characteristic features, structure and function of the following ecosystem:

Forest ecosystem, Grassland ecosystem, Desert ecosystem, Aquatic ecosystems (ponds, streams, lakes, rivers, ocean estuaries)

(6 Lectures)

UNIT-IV

Biodiversity and its conservation

Introduction – Definition: genetic, species and ecosystem diversity

Biogeographical classification of India

Value of biodiversity: consumptive use, productive use, social, ethical aesthetic and option values

Biodiversity at global, national and local levels

India as a mega-diversity nation

Hot-spots of biodiversity

Threats to biodiversity: habitat loss, poaching of wildlife, man wildlife conflicts

Endangered and endemic species of India

Conservation of biodiversity: In-situ and Ex-situ conservation of biodiversity

(8 Lectures)

UNIT-V

Environmental Pollution

Definition

Causes, effects and control measures of Air pollution, Water pollution, Soil pollution, Marine pollution, Noise pollution, Thermal pollution, Nuclear pollution

Solid waste management: Causes, effects and control measures of urban and industrial wastes.

Role of an individual in prevention of pollution

Pollution case studies

Disaster management: floods, earthquake, cyclone and landslides

(8 Lectures)

UNIT-VI

Social Issues and the Environment

From unsustainable to sustainable development
Urban problems and related to energy
Water conservation, rain water harvesting, watershed management
Resettlement and rehabilitation of people; its problems and concerns. Case studies.
Environmental ethics: Issues and possible solutions
Climate change, global warming, acid rain, ozone layer depletion, nuclear accidents and
holocaust. Case studies.
Wasteland reclamation
Consumerism and waste products
Environmental Protection Act, 1986
Air (Prevention and Control of Pollution) Act, 1981
Water (Prevention and control of Pollution) Act, 1974
Wildlife Protection Act
Forest Conservation Act
Issues involved in enforcement of environmental legislation
Public awareness

(7 Lectures)

UNIT-VII

Human Population and the Environment

Population growth, variation among nations
Population explosion – Family Welfare Programmes
Environment and human health
Human Rights
Value Education
HIV / AIDS
Women and Child Welfare
Role of Information Technology in Environment and Human Health
Case Studies

(6 Lectures)

UNIT-VIII

Field Work

Visit to a local area to document environmental assets river/forest/grassland/hill/mountain
Visit to a local polluted site – Urban / Rural / Industrial / Agricultural
Study of common plants, insects, birds
Study of simple ecosystems-pond, river, hill slopes, etc

(Field work equal to 5 lecture hours)

ADVISORY FOR PUSHPA GUJRAL SCIENCE CITY, KAPURTHALA :

The Under Graduate students studying Environmental Studies (Compulsory Paper for All UG College Courses) may be taken to PushpaGujral Science City, Kapurthala in lieu of Field study report of 25 marks.

Although students will submit a hand written reports with pictures/ graphs/ tables related to biodiversity, ecology, health, biotechnology, energy, water etc. in about 10 pages to the teacher in-charge.

References:-

1. Bharucha, E. 2005. Textbook of Environmental Studies, Universities Press, Hyderabad.
2. Down to Earth, Centre for Science and Environment, New Delhi.
3. Heywood, V.H. &Waston, R.T. 1995. Global Biodiversity Assessment, Cambridge House, Delhi.
4. Joseph, K. &Nagendran, R. 2004. Essentials of Environmental Studies, Pearson Education (Singapore) Pte. Ltd., Delhi.
5. Kaushik, A. &Kaushik, C.P. 2004. Perspective in Environmental Studies, New Age International (P) Ltd, New Delhi.
6. Rajagopalan, R. 2011. Environmental Studies from Crisis to Cure. Oxford University Press, New Delhi.

7. Subramanian, V. 2002. A Text Book in Environmental Sciences, Narosa Publishing House, New Delhi.

B.A./B.Sc. (Semester System) (12+3 System of Education) (Semester-II) (Batch 2020-23)
(Faculty of Languages)

SEMESTER-II

HINDI (Elective)

गद्य साहित्य : सैद्धांतिकी, व्याकरण तथा पत्रकारिता

समय— 3 घण्टे

पूर्णांक: 100

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

सैकान-ए

व्याख्या के लिए निर्धारित कृति

गद्य-त्रिवेणी : संपादक- डॉ. सुखविन्दर कौर बाठ, प्रकाशक- गुरु नानक देव यूनिवर्सिटी, अमृतसर,
2 निबंध (कछुआ धर्म, साहित्य की महत्ता), 2 एकांकी(पहली दो), 2 कहानी (पहली दो)

सैकान-बी

गद्य- त्रिवेणी में निर्धारित लेखकों का सामान्य परिचय।

गद्य- त्रिवेणी में निर्धारित निबन्ध, एकांकी, कहानी के सार, उद्देश्य से सम्बन्धित प्रश्न

सैकान-सी

'आदर्श हिन्दी व्याकरण' लेखक डॉ. एच.एल. सूद, पुस्तक भी निर्धारित की गयी है। (क) सैद्धांतिकी-निबंध, कहानी, एकांकी. परिभाषा, प्रकार और तत्व (ख) उपसर्ग, प्रत्यय, अनेक शब्दों के लिए एक शब्द, समानार्थी, विपरीतार्थक।

सैकान-डी

पत्रकारिता : संलग्न शब्दावली (अंग्रेजी से हिन्दी)

कार्यालयी पत्रों का सैद्धांतिक परिचय- चार पत्र (वैकिंग व्यवहार संबंधी पत्र, शिकायत संबंधी पत्र, परिपत्र, नौकरी हेतु आवेदन)

सहायक पुस्तकें :

- 1) व्यावहारिक हिन्दी, डॉ. सुनील जोगी, दिल्ली आधुनिक प्रकाशन, 2001
- 2) हिन्दी पत्रकारिता : स्वरूप एवं संदर्भ, विनोद गोदरे, दिल्ली स्वर्ण जयन्ती, 2000

SEMESTER-VI
HINDI (ELECTIVE)

लघु विधाएं, आधुनिक काल, निबंध लेखन तथा पारिभाषिक शब्दावली
समय- 3 घण्टे पूर्णांक 100

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

सैकशन-ए

व्याख्या के लिए निर्धारित कृति
गद्य-बहुरंग : संपादक डॉ. सुधा जितेन्द्र

सैकशन-बी

पाठ्य पुस्तक गद्य-बहुरंग में निर्धारित रचनाओं के लेखकों का सामान्य परिचय एवं रचनाओं से सम्बन्धित प्रश्न।

सैकशन-सी

हिन्दी साहित्य का इतिहास: आधुनिक काल-निर्धारित परिक्षेत्र

- भारतेन्दु युग: सामान्य परिचय
- द्विवेदी युग: सामान्य परिचय
- छायावाद: प्रमुख कवि तथा काव्यगत विशेषताएं
- प्रगतिवाद: प्रमुख कवि तथा काव्यगत विशेषताएं
- प्रयोगवाद: प्रमुख कवि तथा तारसप्तक का मूल्यांकन
- नई कविता: अभिप्राय और प्रमुख विशेषताएं
- उपन्यास तथा कहानी विधा विकास
- हिन्दी आलोचना और आचार्य रामचंद्र शुक्ल

सैकशन-डी

1. पारिभाषिक शब्दावली: अंग्रेजी से हिन्दी, हिन्दी से अंग्रेजी (प्रचलित वाक्यांश या भिव्यक्तियां)(संलग्न)
2. निबंध: राजभाषा एवं राष्ट्रभाषा हिन्दी

सहायक पुस्तक :

- हिन्दी साहित्य का इतिहास (भाग-2), रीतिकाल एवं आधुनिककाल, गुरु नानक देव यूनिवर्सिटी, अमृतसर, 2003

कार्यालयी शब्दावली

1.	Draft for approval	अनुमोदन के लिए मसौदा
2.	For early approval	शीघ्र आदेश के लिए
3.	For perusal	अवलोकन के लिए/देखने के लिए
4.	For favour of orders	आदेश के लिए
5.	For favourable action	अनुकूल कार्रवाई के लिए
6.	For signature	हस्ताक्षर के लिए
7.	Applicant details and Address	आवेदक का ब्यौरा एवं पता

M.A. HINDI
(Syllabus for the Batch from Year 2020 to Year 2022)

SEMESTER-I

प्रश्नपत्र-एक
आधुनिक हिन्दी काव्य : द्विवेदीयुगीन एवं छायावाद

समय: तीन घण्टे

कुल अंक : 80

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

सैक्शन-ए

व्याख्या

निर्धारित कवि निर्धारित पाठ्य पुस्तके :

1. मैथिलीशरण गुप्त : साकेत, साहित्य सदन, झाँसी, 1988 (नवम सर्ग)
2. जयशंकर प्रसाद: कामायनी, भारती भण्डार, इलाहाबाद, 1971 (श्रद्धा लज्जा और आनन्द सर्ग)
3. सूर्यकांत त्रिपाठी निराला : राग विराग, सम्पादक रामविलास शर्मा, लोकभारती प्रकाशन, इलाहाबाद, 1974 (राग की शक्तिपूजा, सरोज स्मृति, जागो फिर एक बार 1-2, जूही की कली, बांधो न नाव, कूकुरमुत्ता)

सैक्शन-बी

मैथिलीशरण गुप्त :

- नवजागरण और द्विवेदीयुग के प्रतिनिधि कवि गुप्त
- 'साकेत' का महाकाव्यत्व
- नवम सर्ग का काव्य-वैभव
- राष्ट्रीय चेतना के कवि मैथिलीशरण गुप्त
- मैथिलीशरण गुप्त का जीवन -दर्शन
- साकेत: सांस्कृतिक आधार और युगीन आदर्श
- उर्मिला का चरित्र चित्रण
- अयोध्या सिंह उपाध्याय हरिऔध का सामान्य परिचय

सैक्शन-सी

जयशंकर प्रसाद :

- छायावादी काव्यादोलन और जयशंकर प्रसाद
- 'कामायनी' की अन्तर्वस्तु
- कामायनी : महाकाव्यत्व
- कामायनी दार्शनिक पक्ष
- कामायनी इतिहास और कल्पना
- 'कामायनी' की रूपक योजना
- कामायनी की भाषा-शैली
- रामधारी सिंह दिनकर का सामान्य परिचय

M.A. HINDI
(Syllabus for the Batch from Year 2020 to Year 2022)

SEMESTER-II

प्रश्नपत्र – छह
आधुनिक हिन्दी काव्य : छायावादोत्तर काल

समय: तीन घण्टे

कुल अंक : 80

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

सैक्शन-ए

व्याख्या के लिए निर्धारित कवि

1. स.ही. वात्स्यायन 'अज्ञेय' सम्पादक विद्या निवास मिश्र, राजपाल एण्ड संस, दिल्ली 1993 (असाध्य वीणा, बावरा अहेरी, शब्द और सत्य, औद्योगिक बस्ती, आँगन के पार, कितनी नावों में कितनी बार, नदी के द्वीप।)
2. ग.ना. मुक्तिबोध: चोंद का मुँह टेढ़ा है, भारतीय ज्ञानपीठ प्रकाशन, दिल्ली, 1964 (अंधेरे में)
3. धूमिल: ससद से सड़क तक (मोची राम, भाषा की एक रात, पटकथा)

सैक्शन-बी

स.ही. वात्स्यायन 'अज्ञेय' का सामान्य परिचय

- छायावादोत्तर काव्यांदोलन और अज्ञेय
- अज्ञेय की जीवन दृष्टि
- प्रयोगवादी कवि अज्ञेय
- अज्ञेय के काव्य की साहित्यिक विशेषताएँ
- अज्ञेय की कविता का शिल्प-सौन्दर्य
- असाध्य वीणा: प्रतिपादय और शिल्प

सैक्शन-सी

ग.ना. मुक्तिबोध

- मुक्तिबोध: कवि और उनकी काव्य रचनाएं
- प्रतिबद्ध कवि मुक्तिबोध
- फेटेसी का कवि मुक्तिबोध
- 'अंधेरे में' कविता का कथ्य और शिल्प
- मुक्तिबोध की कविता का भावजगत और उनका काव्य शिल्प
- श्री नरेश मेहता का सामान्य परिचय

सैक्शन-डी

धूमिल

- जनवादी चेतना के कवि धूमिल
- साठोत्तरी हिन्दी कविता और धूमिल
- धूमिल की कविता में मानव-मूल्य
- धूमिल की कविता: आज के व्यक्ति का बिन्दु
- धूमिल की कविता: भाषा-शिल्प
- भारतभूषण अग्रवाल का सामान्य परिचय

M.A. HINDI
(Syllabus for the Batch from Year 2020 to Year 2022)

SEMESTER-II

प्रश्नपत्र-सात
हिन्दी साहित्य का इतिहास (खण्ड दो)

समय: तीन घण्टे

कुल अंक: 80

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

सैक्शन-ए

अध्ययन के लिए निर्धारित परिक्षेत्र :

- आधुनिककाल की सामाजिक, राजनीतिक, अर्थिक एवं सांस्कृतिक पृष्ठभूमि, सन् 1857 ई. की राज्यक्रांति और पुनर्जागरण।
- भारतेन्दु युग: प्रमुख साहित्यकार, रचनाएं और साहित्यिक विशेषताएं।

सैक्शन-बी

- द्विवेदी युग: प्रमुख साहित्यकार, रचनाएं और साहित्यिक विशेषताएं।
- हिन्दी स्वच्छन्दतावादी चेतना का अग्रिम विकास-छायावादी काव्य: प्रमुख साहित्यकार, रचनाएं और साहित्यिक विशेषताएं।

सैक्शन-सी

उत्तर छायावादी काव्य की विविध प्रवृत्तियां-प्रगतिवाद, प्रयोगवाद, नयी कविता, नवगीत, समकालीन कविता। प्रमुख साहित्यकार, और साहित्यिक विशेषताएं।

सैक्शन-डी

- हिन्दी गद्य की प्रमुख विधाओं (कहानी, उपन्यास, नाटक, निबन्ध, सस्मरण, रेखाचित्र जीवनी, आत्मकथा, रिपोर्ताज आदि) का विकास।
- हिन्दी आलोचना का उदभव और विकास।

सहायक पुस्तकें:

1. हिन्दी साहित्य का इतिहास, सम्पादक डॉ. नगेन्द्र, नेशनल पब्लिशिंग हाउस, दिल्ली।
2. साहित्य का इतिहास दर्शन, आचार्य नलिन विलोचन शर्मा, बिहार राष्ट्र परिषद् पटना।
3. आधुनिक हिन्दी साहित्य का इतिहास, डॉ. बच्चन सिंह, लोकभारती प्रकाशन, इलाहाबाद।
4. हिन्दी साहित्य का बृहत् इतिहास (भाग 1 से 16), नागरी प्रचारिणी सभा, वाराणसी।
5. हिन्दी साहित्य का दूसरा इतिहास: बच्चन सिंह: राधाकृष्ण प्रकाशन, नई दिल्ली।
6. भारतेन्दु मण्डल के समानान्तर और अपूरक नुरादाबाद मण्डल, हरमोहन लाल सूद, वाणी प्रकाशन दिल्ली।

SEMESTER-III

प्रश्न पत्र – बारह
आधुनिक गद्य साहित्य

समय: तीन घण्टे

कुल अंक: 80

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

सैक्शन-ए

व्याख्या एवं विवेचन के लिए निर्धारित कृतियाँ गोदान, प्रेमचंद, हंस प्रकाशन, इलाहाबाद।

एक दुनिया समानांतर, राजेन्द्र यादव, अक्षर प्रकाशन, दिल्ली।

एक दुनिया समानांतर सम्पादक राजेन्द्र यादव, अक्षर प्रकाशन, दिल्ली।

अध्ययन के लिए निर्धारित कहानियाँ: बादलों के घेरे, खोयी हुई दिशाएँ, राबरी, चीफ की दावत, यही सच है, एक और जिन्दगी, टूटना, नन्हो, भोलाराम की जीव।

अतीत के चलचित्र, महादेवी वर्मा, राधाकृष्ण प्रकाशन दिल्ली में से केवल पहले दस संस्मरण ही रखे गए हैं।

सैक्शन-बी

1. उपन्यास : गोदान मृगी प्रेमचंद, हंस प्रकाशन, इलाहाबाद

अध्ययन के निर्धारित परिक्षेत्र: विधागत वैशिष्ट्य, विकास यात्रा, हिन्दी उपन्यास और प्रेमचंद, गोदान: कृषक जीवन की त्रासदी, आदर्श-यथार्थ, जीवन दर्शन, प्रगतिशील विचारधारा, महाकाव्यात्मक उपन्यास, कथा शिल्प, पात्र, भाषा एवं समस्याएँ। उपन्यासकार – भीष्म साहनी का सामान्य परिचय

सैक्शन-सी

अध्ययन के लिए निर्धारित परिक्षेत्र: हिन्दी कहानी: उद्भव और विकास

कहानी के प्रमुख आन्दोलन

समकालीन कहानी की विशेषताएँ

किसी निर्धारित कहानी के कथ्य सम्बन्धित प्रश्न

किसी निर्धारित कहानी के शिल्प सम्बन्धित प्रश्न

संग्रह में निर्धारित कहानियों की सामान्य विशेषताएँ।

कहानीकार – अज्ञेय का सामान्य परिचय

सैक्शन-डी

3. अतीत के चलचित्र: महादेवी वर्मा, राधाकृष्ण प्रकाशन, दिल्ली अध्ययन के लिए निर्धारित परिक्षेत्र

- रेखाचित्र – स्वरूप, तत्त्व तथा प्रकार
- अतीत के चलचित्र के आधार पर महादेवी के गद्यकार रूप का विवेचन
- किसी एक रेखाचित्र के कथ्य पर केन्द्रित प्रश्न
- किसी एक रेखाचित्र के शिल्प पर केन्द्रित प्रश्न
- रेखाचित्र के तत्त्वों के आधार पर 'अतीत के चलचित्र का समग्र मूल्यांकन
- रेखाचित्रकार – शिवपूजन सहाय का सामान्य परिचय

सहायक पुस्तकें :

1. डॉ. लाल चंद गुप्त 'मंगल', अस्तित्ववाद और नयी कहानी, शोध प्रबंध, दिल्ली।
2. डॉ. देवी शंकर अवस्थी, नई कहानी: सदम और प्रकृति, राजकमल प्रकाशन, दिल्ली।
3. डॉ. मधु सधु, कहानीकार निर्मल वर्मा, दिनमान, दिल्ली।
4. हिन्दी लेखक कोश, डॉ. सुधा जितेन्द्र एवं अन्य, प्रकाशक गुरु नानक देव यूनिवर्सिटी, अमृतसर।
5. प्रेमचंद: कलम का सिपाही, हंस प्रकाशन, इलाहाबाद।
6. प्रेमचंद: हमारे समकालीन, सं. रमेशकुन्तल मेघ और ओम अवस्थी, गुरु नानक देव यूनिवर्सिटी, अमृतसर।
7. महादेवी का गद्य, सुर्यप्रसाद दीक्षित, राधाकृष्ण प्रकाशन, दिल्ली।
8. महादेवी और उनकी गद्य रचनाएँ, माधवी राजगोपाल, रंजन प्रकाशन, आगरा।

SEMESTER-IV

प्रश्नपत्र – सत्रह
आधुनिक गद्य साहित्य

समय: तीन घण्टे

कुल अंक: 80

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

सैक्शन-ए

व्याख्या एवं विवेचन के लिए निर्धारित कृतियाँ

निबंध विविधा, सप्ता, हरमोहन लाल सूद, वागीश प्रकाशन, जालंधर।

कवियों की उर्मिला विषयक उदासीनता, लोकमंगल की साधनावस्था, अशोक के फूल, गेहूँ बनाम गुलाब, सौन्दर्य की उपयोगिता, मेरे राम का मुकुट भीग रहा है, पगडंडियों का जमाना।

आधे-अधूरे, मोहन राकेश, राधाकृष्ण प्रकाशन, दिल्ली। मेरी आत्मकथा, गाँधी, सस्ता साहित्य मंडल, दिल्ली।

सैक्शन-बी

अध्ययन के लिए निर्धारित परिक्षेत्र

निबंध विधा स्वरूप और वैशिष्ट्य, हिन्दी निबंध विकास यात्रा, उपेक्षित पात्रों का सरोकार कवियों की उर्मिला विषयक उदासीनता, काव्य के लोकमंगल की साधनावस्था में शुक्ल जी द्वारा प्रेषित प्रतिपाद्य, भारतीय संस्कृति इतिहास और जीवन की गाथा, अशोक के फूल निबंध, गेहूँ बनाम गुलाब, मानव जाति का अनिप्रेत लक्ष्य, सौन्दर्य की उपयोगिता साहित्य, सौन्दर्य और कला के अन्त सम्बन्धों का प्रश्न, मेरे राम का मुकुट भीग रहा है, लेख का प्रतिपाद्य, पगडंडियों का जमाना, आधुनिक युग का सटीक व्यंग्य। पाठ्यक्रम में निर्धारित किसी एक निबंध की निबंधलेखन सम्बन्धी विशेषताएं।

निबंधकार – प्रतापनारायण मिश्र का सामान्य परिचय

सैक्शन-सी

2. नाटक आधे-अधूरे, मोहन राकेश, राधाकृष्ण प्रकाशन, दिल्ली।

अध्ययन के लिए निर्धारित परिक्षेत्र: विधागत वैशिष्ट्य, हिन्दी नाटक: विकास यात्रा, आधे-अधूरे: मध्यवर्गीय पारिवारिक चारादी, आधे-अधूरेपन के विविध आयाम, विचारधारा तथा कथ्य-चेतना, अस्तित्ववादी चेतना, भाषागत उपलब्धियाँ। नाटक और रंगमंच का रिश्ता-मोहन राकेश की दृष्टि और आधे-अधूरे का आधार। मोहन राकेश की नाट्य भाषा और आधे-अधूरे: नए नाट्य प्रयोग का सदर्भ।

नाटककार – भारतेन्दु हरिश्चन्द्र का सामान्य परिचय

सैक्शन-डी

3. मेरी आत्मकथा, महात्मा गांधी

आत्मकथा : स्वरूप, तत्त्व तथा प्रकार, आत्मकथा कला के आधार पर 'मेरी आत्मकथा' का मूल्यांकन 'मेरी आत्मकथा' के संदर्भ में गांधी जी का व्यक्तित्व विश्लेषण 'मेरी आत्मकथा' संप्रसंग व्याख्या केवल पहले तीन भागों में से पूछी जाएगी। आत्मकथाकार-यशपाल का सामान्य परिचय

सहायक पुस्तकें :

1. हिन्दी लेखक कोश, प्रकाशक गुरु नानक देव यूनिवर्सिटी, अमृतसर।
2. जगदीश शर्मा, मोहन राकेश के नाटकों की रंग-सृष्टि, राधाकृष्ण प्रकाशन दिल्ली।
3. गोविन्द वात्सक, आधुनिक नाटक का मरीहा: मोहन राकेश, इन्द्रप्रस्थ, दिल्ली।
4. गिरीश रस्तोगी, मोहन राकेश के नाटक, लोकभारती प्रकाशन, इलाहाबाद।
5. सूर्यनारायण रणसुगे, कहानीकार, कमलेश्वर सदर्भ और प्रकृति, पंचशील, जयपुर।
6. मधुकर सिंह, कमलेश्वर, शब्दाकार, दिल्ली।
7. राधा, शशिभूषण सिंहल, आचार्य रामचन्द्र शुक्ल के बहुमुखी कृतित्व का सर्वांगीण विवेचन, ऋषभवरण जैन, दिल्ली।
8. लालताप्रसाद सक्सेना 'लालेत', निबंधकार रामचन्द्र शुक्ल, निर्मल प्रकाशन, जयपुर।
9. संपा. विद्याधर, रामचन्द्र शुक्ल, व्यक्तित्व और साहित्य दृष्टि, प्रभा प्रकाशन, इलाहाबाद।
10. अकाल पुरुष गांधी, जैनेन्द्र, पूर्वोदय प्रकाशन, दिल्ली।
11. गांधी और उनके आलोचक, बलराम नन्दा, सारंग प्रकाशन, दिल्ली।
12. गांधी दर्शन और विचार, हरमोहन सिंह बेदी, गुरु नानक देव यूनिवर्सिटी, अमृतसर।

B.A./B.Sc. (Semester System) (12+3 System of Education) (Semester-II) (Session 2020-21)
(Faculty of Life Sciences)

SEMESTER-II
ZOOLOGY
ZOO-II A: ECOLOGY
(THEORY)

Max. Time: 3 Hrs. Max Marks: 35

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

SECTION-A

Ecology: Definition, Subdivisions and scope of ecology. Ecosystem: Components, ecological energetics, food web, major ecosystems of the world. Ecological factors: Temperature, light and soil as ecological factors.

SECTION-B

Nutrients: Biogeochemical cycles and concept of limiting factors. Ecological Adaptations: Morphological, physiological and behavioural adaptations in animals in different habitats.

SECTION-C

Population: Characteristics and regulations of population. Inter and Intra Specific relationship: Competition, Predation, Parasitism, Commensalism and Mutualism. Biotic community: Characteristics, ecological succession, ecological niche.

SECTION-D

Natural resources: Renewable and nonrenewable natural resources and their conservations. Environmental Issues: Causes, impact and control of environmental pollution.

Suggested Readings:-

1. Anderwartha, H.G. and Birch, L. C. (1970), The distribution and abundance of animals, University of Chicago Press, Chicago London.
2. Beeby, A. (1992), Applying Ecology, Chapman and Hall Madras.
3. Begon, M., Harper J. L. and Townsend, C. R. (1995), Ecology – Individuals, populations and communities, Blackwell Science, Cambridge UK.
4. Brewer, R. (1994), The science of Ecology, Saunders College of Publishing, New York.
5. Chapman, J. L. and Resis, M. J. (1995), Ecology- Principles and applications, Cambridge University Press, Cambridge UK.
6. Kaeighs, S. C. (1974), Ecology with special references to animal and Man, Prentice Hall Inc.
7. Kormondy, E.J. (1975), Concept of Ecology, Englewood Cliffs, N.J. Prentice Hall Inc.
8. Krebs C.J. (1982), Ecology, Harper & Row, New York.
9. Putmann, R. J. and Wratten, S. D. (1984), Principles of Ecology, Crown Helm,

B.A./B.Sc. (Semester System) (12+3 System of Education) (Semester–VI) (Session 2020-21)
(Faculty of Life Sciences)

SEMESTER–VI

BOTANY

Paper- VIA: ECOLOGY

(THEORY)

Time: 3 Hrs.Theory Lectures: 3 Hours/Week Max. Marks: 35

Instructions for the Paper Setters:-

Eight questions of equal marks (Specified in the syllabus) are to be set, two in each of the four Sections (A-D). Questions may be subdivided into parts (not exceeding four). Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

SECTION–A

Plants and Environment: Atmosphere (gaseous compositions), water (properties of water cycle), light (global radiation, photosynthetically active radiation), temperature, soil (development, soil profiles, physico-chemical properties), and biota. Morphological, anatomical and physiological responses of plants to water (hydrophytes and xerophytes), temperature (thermoperiodicity and vernalization), light (photoperiodism, heliophytes and sciophytes) and salinity.

SECTION–B

Community Ecology: Community characteristics, absolute and relative frequency, density and dominance, basal area and importance value index (IVI), Whittaker's classification of biodiversity, indices of alpha, beta and gamma diversity, life forms, biological spectrum, ecological succession.

SECTION–C

Population Ecology: Growth curves, ecotypes, ecads. **Ecosystem:** Structure, abiotic and biotic components, food chain, food web, ecological pyramids, energy flow, biogeochemical cycles of carbon, nitrogen and phosphorus.

SECTION–D

Biogeographical Regions of India Vegetation types of India: Forests and grasslands **Landscape Ecology:** Definition & concept, effect of patch size and shape on biodiversity, dynamics of land use.

Suggested Readings

1. Kocchar, S.L. (1998). Economic Botany in Tropics, 2nd edition, Macmillan India Ltd., New Delhi.
2. Kumar, H.D. (2011). Modern Concepts of Ecology. Vikas Publishing House, New Delhi.
3. Mackenzie, A. et al., 1999. Instant Notes in Ecology. Viva Book Pvt. Ltd., New Delhi.
4. Odum, E.P. and Barrett, G.W. (2012). Fundamentals of Ecology. Cengage Learning India Pvt. Ltd., New Delhi.
5. Sambarmurthy, A.V.S.S. and Subramanyam, N.S. (1989). A Textbook of Economic Botany, Wily Eastern Ltd., New Delhi.
6. Sharma, O.P. (1996). Hill's Economic Botany (Late Dr. A.F. Hill, adapted by O.P. Sharma). Tata McGraw Hill Co. Ltd., New Delhi.
7. Sharma, P.D. (2013). Environmental Biology. Rastogi Publications, Meerut.
8. Simpson, B.B. and Conner-Ogozaly, M. (1986). Economic Botany-Plants in Our World. McGraw Hill, New York.